

บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตย
ในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

The Appropriate Roles of Sub-district Headmen and Village
Headmen in Promoting Democracy in the Community, Muang,
Surin Province

รัฐธรรมนุญ รุ่งเรือง¹ ศศิธร ศูนย์กลาง² และจिरายุ ทรัพย์สิน³
Ratthammanoon Rungruang¹, Sasithorn Soonklang² and Jirayu Supsin³

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 168 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักภารตภาพ รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการยึดเสียงข้างมาก ด้านหลักเหตุผล ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักสิทธิเสรีภาพ ซึ่งทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาท, กำนันและผู้ใหญ่, ส่งเสริมประชาธิปไตย

Abstract

This research aims to study the appropriate roles of sub-district headmen and village headmen in promotion of democracy in Muang, Surin Province. This

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Master Student of Public Administration Program, Surin Rajabhat University, Thailand;

e-mail : jirayu_2515@hotmail.com

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand; e-mail : sasithorn_srru@hotmail.com

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand; e-mail : jirayu_2515@hotmail.com

research used a quantitative research that was collected from 168 samples of the people in Muang, Surin Province with multi-stage random sampling method. A questionnaire was prepared as a tool to collect data. The data was analyzed by percentage, average, standard deviation. The results showed that the sub-district headmen and village headmen has the appropriate roles in the promotion of democracy in Muang Surin Province. Overall, the average value is high. Considering each aspect, it was found that on average, with most is the Brotherhood, followed by the Equality, The principle secures majority, The main reasons, respectively, and the average minimum is the main rights and freedoms. Each aspect has a high average level.

Keywords : Role, Sub-district Headman and Village Headman, Promoting Democracy

บทนำ (Introduction)

การจัดระเบียบการปกครองของรัฐหรือเรียกว่าการจัดระเบียบบริหารราชการของประเทศสำหรับประเทศไทยได้มีรูปแบบการปกครองที่วิวัฒนาการมาเป็นลำดับ จวบจนกระทั่งปัจจุบันนี้การบริหารราชการของประเทศโดยได้แบ่งราชการบริหารออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ราชการบริหารส่วนกลาง 2) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค 3) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (Department of Provincial Administration, 2012: 1) นอกจากนี้ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2547 นั้นเอง ดังนั้น กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จึงจัดเป็นการปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินในระดับพื้นฐาน โดยจะกล่าวถึงกิ่งอำเภอ รวมไว้ในส่วนนี้เพื่อสะดวกต่อการทำความเข้าใจ (Department of Provincial Administration, 2012: 8) ในอดีตลักษณะสังคมของไทยจะอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มในแต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้าทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองควบคุมดูแลชีวิตความเป็นอยู่และป้องกันโจรผู้ร้ายอย่างใกล้ชิด ในปัจจุบันแม้สภาพสังคมจะเจริญขึ้น ผู้นำที่จะช่วยประสานกับภาครัฐแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเมื่อเกิดภัยพิบัติในชุมชนขึ้น จึงจำเป็นต้องมีผู้นำ ซึ่ง “กำนันผู้ใหญ่บ้าน” มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ อยู่คู่กับการปกครองของไทย ความสำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปฏิบัติภารกิจ “บำบัดทุกข์บำรุงสุข” ให้แก่ประชาชนทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยจึงกำหนดให้วันที่ 10 สิงหาคม ของทุกปีเป็น “วันกำนันผู้ใหญ่บ้าน” ลักษณะการปกครองเช่นนี้ปรากฏเด่นชัดขึ้น เมื่อได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้ (Wiriyasawat, 2016) ปัญหาของระบอบประชาธิปไตย คือ คนมีความรู้ มีทุน มีอำนาจ ไม่ได้มีคุณธรรมทุกคน ส่วนใหญ่ครอบงำประชาชนด้วยวิธีต่าง ๆ ทำให้ได้รับเลือกเข้าไปในสภา คนที่ถูกครอบงำก็เห็นดีเห็นงามกับคนที่ครอบงำตนเอง ยอมแม้กระทั่งให้ “โกงก็ได้ ขอให้พัฒนาบ้านเมืองก็พอ” การเลือกตั้งทำให้เกิดการแตกแยก ยิ่งเลือกตั้งในระดับเล็กลงไปก็ยิ่งแตกแยกและขัดแย้งกันรุนแรง เลือกตั้งจบความสัมพันธ์อันดีงามที่เคยมีก็จบไปด้วย เกิดเป็นพวกที่

ชนะกับพวกที่แพ้ เป็นพวกก๊วนพวกมึง หาวีธโคนอีกฝ่ายหนึ่งทุกวิถีทาง ชุมชนหลายแห่งมีการตกลงกันก่อน ให้มีผู้สมัครเพียงคนเดียว ไม่ใช่เพราะอำนาจอิทธิพลหรือการข่มขู่ แต่เพราะชุมชนได้ปรึกษาหารือกันแล้ว แข่งขันกันก็เสียเงิน เสียเวลา และอาจเสียความสัมพันธ์ บางแห่งที่ยอมให้มีการลงสมัครสองสามคน แต่ด้วยข้อตกลงว่า ต้องมีการหาเสียงอย่างสมานฉันท์ ไม่มีการใส่ร้ายป้ายสี มีแต่ขึ้นเวทีแสดงวิสัยทัศน์พร้อมกัน ให้ชุมชนได้ยินได้ฟังว่า ถ้าได้เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะทำให้ชุมชน ตำบลหรือเทศบาลเจริญพัฒนา อยู่ดีมีสุขอย่างไร ชุมชนได้ยินได้ฟังแล้วค่อยตัดสินใจว่าจะเลือกใคร เมื่อเลือกแล้วผู้สมัครก็ยังเป็นพี่เป็นน้องกัน ร่วมมือกันสร้างสรรค์ สิ่งดีงามให้ชุมชนต่อไป ชุมชนที่ทำงานเช่นนี้มีอยู่แต่ไม่มาก แต่ทำให้เชื่อว่า ประชาธิปไตยแบบสมานฉันท์ในชุมชนเป็นไปได้ และน่าจะเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มาก ประชาธิปไตยชุมชนเกิดได้ถ้าอยู่บนฐานคุณค่าจารีตประเพณีของชุมชน สรรหาคนดีคนเก่งให้เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับใช้อย่างแท้จริงได้ด้วยฉันทามติของชุมชน (Phongphis, 2012) เพื่อให้งานสามารถที่จะดำเนินได้อย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีความสามารถประสานกับผู้นำท้องถิ่นเพราะผู้นำในระดับท้องถิ่นมีความสำคัญ เพราะสามารถนำพาท้องถิ่นไปสู่การพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นของตนและการเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในระดับประเทศ องค์ประกอบของผู้นำชุมชน มีลักษณะที่ไม่ต่างจากลักษณะของผู้นำทั่วไป เพียงแต่ความเป็นผู้นำในระดับชุมชนนั้นจะมีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน มีความใกล้ชิดและเป็นระบบเครือญาติซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) มีความรู้ ความสามารถในกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี 2) มีคุณธรรม 3) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน 4) สามารถประสานต่อเรื่องต่าง ๆ ได้ 5) มีฐานะค่อนข้างมั่นคง 6) ความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (Kiewlee, 2012) นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า ระบอบประชาธิปไตยหมายถึง ระบอบการปกครองตนเองของประชาชน คนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นพลเมืองเชื่อว่าระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่จะสร้างความมีประสิทธิภาพและความเป็นธรรม แต่ทั้งนี้ต้องเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชน มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ระบอบประชาธิปไตยมี 1) ประชาธิปไตยโดยตรง 2) ประชาธิปไตยโดยระบบผู้แทน 3) ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม หลักการประชาธิปไตยระบอบประชาธิปไตย อยู่บนรากฐานหลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน 2) หลักเสรีภาพ 3) หลักความเสมอภาค 4) หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม 5) หลักการเสียงข้างมาก ควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย (Chiangkun, 2007) ท้องที่อำเภอเมืองสุรินทร์แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 21 ตำบล 289 หมู่บ้าน (Wikipedia, the free encyclopedia, 2016) อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นอำเภอมีขนาดใหญ่ประชากรจำนวนมาก นอกจากคนท้องถิ่นเดิมยังมีคนจากถิ่นอื่นย้ายมาอยู่เพื่อประกอบอาชีพ จึงมีความหลากหลายของอาชีพ ภาษา วัฒนธรรม ดังนั้นผู้นำของชุมชนต้องมีบทบาทสำคัญในการนำชุมชนให้สามารถดำเนินไปอย่างเรียบร้อย การส่งเสริมประชาธิปไตยให้ทุกคนได้รับรู้ ได้รับสิทธิเสรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับ บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเป็นการศึกษา รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนได้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริม

ประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การมีความรับผิดชอบความเป็นผู้มีวินัยในตนเอง การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การมีส่วนร่วมทั้งความคิด การกระทำ (Anukul, 2015) ผู้ทำวิจัยจึงเห็นว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้านควรส่งเสริมประชาธิปไตย กับบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยการนำเอาหลักการประชาธิปไตยซึ่งเป็นหลักการที่ประชาคมโลกให้การยอมรับ สำหรับอำเภอเมืองสุรินทร์ควรส่งเสริมหลักประชาธิปไตยให้ประชาชนได้รับรู้เพื่อเป็นหลักกันในชีวิตประจำวันและสามารถถ่ายทอดต่อให้ครอบครัวทั้ง 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) หลักสิทธิเสรีภาพ 2) หลักเหตุผล 3) หลักความเสมอภาค 4) หลักการยึดถือเสียงข้างมาก 5) หลักภราดรภาพ ดังนั้น ด้วยเหตุผลและความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นองค์กรที่ประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานและสนองนโยบายของภาครัฐให้บรรลุเป้าหมายมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งสิ้น 289 ราย (สำนักงานจังหวัดสุรินทร์, 2559) ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) โดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamana, 1970 : 125) ซึ่งใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่นัยสำคัญ 0.05 ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม

ประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและ ผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) หลักสิทธิเสรีภาพ 2) หลักเหตุผล 3) หลักความเสมอภาค 4) หลักการยึดถือเสียงข้างมาก 5) หลักภราดรภาพ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยี่เกนต์ (Kannasut, 1999 : 108) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและ ผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เสนอข้อมูล

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ลำดับขั้นการนำเสนอ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 168 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล เพื่อกำหนดค่าสถิติต่าง ๆ สำหรับตอบปัญหาการวิจัย และวัตถุประสงค์การศึกษา พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.334) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักภราดรภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.439) รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.451) ด้านหลักการยึดถือเสียงข้างมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.472) ด้านหลักเหตุผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.450) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักสิทธิเสรีภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.488)

2. ผลการวิเคราะห์บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์จำแนกเป็นรายด้าน

ผู้วิจัยนำข้อมูลบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกรายด้าน มาดำเนินการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า

หลักสิทธิเสรีภาพ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.488) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือปฏิบัติตนตามหลักสิทธิเสรีภาพปฏิบัติและส่งเสริมต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.680) รองลงมา คือ รู้จักเหตุแห่งปัญหาต่าง ๆ และแก้ปัญหาตามหลักสิทธิเสรีภาพได้ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.702) ทราบถึงเสรีภาพของบุคคลที่จะกระทำการต่าง ๆ ได้ตามความต้องการของตนโดยไม่ละเมิดต่อผู้อื่นและไม่ผิดกฎหมายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.728) ทราบถึงสิทธิ อำนาจหรือผลประโยชน์บุคคลที่ได้รับการคุ้มครองและรับรองตามกฎหมายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.660) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทราบถึงข้อจำกัดแห่งสิทธิเสรีภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.689)

หลักเหตุผล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.450) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือดูแลและให้บริการเต็มที่ เมื่อมีประชาชนมาขอรับบริการหรือติดต่อซักถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.666) รองลงมา คือ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและรับฟังเหตุผลผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.641) รู้จักใช้เหตุผลที่ถูกต้องในการตัดสินใจหรือยุติปัญหาสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.638) เมื่อประชาชนมีการร้องเรียนต่อการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านก็สามารถยอมรับและชี้แจงได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.662) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทราบถึงผลเสียหายที่เกิดจากการใช้หลักเหตุผลอย่างไม่ถูกต้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.754)

หลักความเสมอภาค โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.451) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือให้ความเสมอภาคแก่ทุกคนในการบริหารชุมชนอย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.616) รองลงมา คือ ปรับตัววางตัวได้อย่างเหมาะสมเข้ากับประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.643) ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบและให้ประโยชน์ต่าง ๆ แก่ชุมชนอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$,

S.D. = 0.599) ทราบว่าบุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมายได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.700) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองมีความสามารถในการให้บริการชุมชนอย่างเสมอภาคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.653)

หลักการยึดเสียงข้างมาก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.472) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เข้าใจและส่งเสริมหลักการยึดเสียงข้างมากและเคารพเสียงส่วนน้อยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.664) รองลงมา คือ ทราบหลักการยึดเสียงข้างมากและเคารพเสียงส่วนน้อยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.680) บริหารชุมชนโดยไม่ลำเอียงเข้าข้างเสียงส่วนมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.656) มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดแก่ส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.650) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เคารพและปฏิบัติตามเสียงส่วนน้อยในการพัฒนาชุมชนตามความจำเป็นของชุมชนนั้นๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.927)

หลักภราดรภาพ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.439) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้ความเป็นกันเองเอื้ออาทรต่อชุมชนเสมือนพี่น้องในบ้านเดียวกันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.612) รองลงมา คือ ลำดับขั้นตอนในการทำงานกันสามารถแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทัน่วงที และรู้ว่าอะไรควรทำก่อนอะไรควรทำที่หลังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.632) ปกครองชุมชนโดยไม่แยกมิตร ศัตรู มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และตรงต่อเวลามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.717) จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริม ความรัก ความสามัคคีและความรู้ในด้านต่าง ๆ ช่วงวันหยุดและเทศกาลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.692) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ให้การดูแลความปลอดภัยช่วยเหลือชุมชนในสถานการณ์ฉุกเฉินในช่วงเวลาที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.644)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลการศึกษาบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 5 หลักของอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย หลักสิทธิเสรีภาพ หลักเหตุผล หลักความเสมอภาค หลักการยึดเสียงข้างมาก และหลักภราดรภาพ แสดงให้เห็นว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนอย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนที่พึงมี

ต่อชุมชนในการรักษาความสงบเรียบร้อย แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดูแลทุกข์สุขประชาชนในท้องที่ และเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งต้องเป็นผู้รู้กฎหมายเบื้องต้นเพื่อใช้ในการปกครองประชาชนในท้องที่ ซึ่งสอดคล้องกับ Department of Provincial Administration (2012: 39-40) กล่าวว่าพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราความทุกข์ของราษฎรตามพื้นที่บ้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญอย่างหนึ่งในการปกครองบ้านเมือง นอกจากนั้นก็เพื่อรักษาพระราชอำนาจตามกำหนดกฎหมายให้ประชาชนพึงปฏิบัติตามด้วยความเรียบร้อย พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ประกาศใช้มาได้ประมาณ 17 ปี ก็ได้มีการปรับปรุง และได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทนและเป็นหลักของการปกครองท้องที่ในประเทศไทยมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ ปัจจุบันนอกจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แล้ว ยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่กำหนดให้อำนาจหน้าที่ไว้จนอาจกล่าวได้ว่าตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่กว้างขวางครอบคลุมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ในตำบล หมู่บ้าน ตั้งแต่เกิดจนตาย

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. หลักสิทธิเสรีภาพ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในชุมชนได้เป็นอย่างดี มีความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพและสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนว่าบุคคลย่อมมีสิทธิ เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัว ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกันการรู้จักใช้สิทธิของตนเองรักษาสิทธิของตนเอง

2. หลักเหตุผล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมหลักเหตุผลในชุมชนได้เป็นอย่างดี สามารถทำให้ประชาชนมีเหตุผลทางประชาธิปไตย และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรับฟังอย่างมีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเคารพและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรู้จักปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ใช้หลักเหตุผลมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และหากมีการตัดสินใจปัญหาด้วยการออกเสียงต้องยอมรับมติของเสียงข้างมาก แต่ต้องเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อย

3. หลักความเสมอภาค โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ใช้หลักความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เล็งเห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ยึดถือความเท่าเทียมกันของประชาชนเป็นหลัก ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่เลือกปฏิบัติ สิ่งใดที่มีผลประโยชน์ต่อส่วนรวม จะต้องกระจายผลประโยชน์นั้นอย่างทั่วถึง ต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเหนือประโยชน์ส่วนบุคคลซึ่งสอดคล้องกับ Anukul (2015) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรม

องค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนได้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การมีความรับผิดชอบความเป็นผู้มีวินัยในตนเอง การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การมีส่วนร่วมทั้งความคิด การกระทำ

4. หลักการยึดเสียงข้างมาก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ยึดถือหลักเกณฑ์ของเสียงข้างมากตามหลักประชาธิปไตยเป็นอย่างดี สามารถส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเคารพกฎเกณฑ์ของเสียงข้างมากและเคารพเสียงส่วนน้อย

5. หลักการادرภาพ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ปฏิบัติตนฉันพี่น้อง มีความเอื้ออาทร ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน มีการยอมรับนับถือและร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นต่อกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Hiesman (1999 : 36) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนในสหรัฐอเมริกาเพื่อฝึกอบรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้เป็นพลเมืองดีตามวิถีทางประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า วิธีการให้เด็กเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดี จากการปฏิบัติตนในแนวทางประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น สโมสรโครงการสถานักเรียน คณะกรรมการนักเรียนและสถานการณ์อื่น ๆ ที่ต้องการความเป็นประชาธิปไตย มีการยอมรับนับถือและร่วมมือกัน นักเรียนจะเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างจากสิ่งเหล่านี้ โดยการเรียนรู้เพื่อที่จะฝึกให้มีความรับผิดชอบและ ตระหนักว่า พลเมืองดีต้องการยอมรับในหน้าที่และพันธะ ระหว่างกันและกัน การยอมรับนับถือผู้อื่น ความซาบซึ้งในบริการที่หน่วยงานทางสังคมจัดให้ การใช้กระบวนการกลุ่ม และโครงการเกี่ยวกับชุมชน สิ่งเหล่านี้จะถูกนำมาพัฒนาทักษะประชาธิปไตยให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

องค์กรภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน หน่วยงานภาครัฐควรมีการยกย่องสรรเสริญประกาศเกียรติคุณแก่กำนันและผู้ใหญ่ บ้านที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน หน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่น ควรมีการบูรณาการร่วมกันในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการปกครอง. (2555). คู่มือปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์อาสาสมัครรักษา
ดินแดน.

- จิราลักษณ์ เขียวหลี. (2555). “องค์ประกอบของผู้นำชุมชน”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.l3nr.org/posts/448872>. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2559.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ปิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นงคราญ อนุกุล. (2558). รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษาภาคอีสาน. ปรินญา ปร.ด. วัฒนธรรมศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประกอบ กรรณสูตร. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. ด้านสุขภาพารพิมพ์ : กรุงเทพฯ.
- วาร์ เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). “ประวัติความเป็นมาอำเภอเมืองสุรินทร์”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org/wiki/>. สืบค้น 20 ธันวาคม 2559
- วิทยากร เชียงกุล. (2550). “หลักการของระบอบประชาธิปไตย”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://witayakornclub.wordpress.com/democratic/>. สืบค้น 14 กันยายน 2559.
- สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. (ม.ป.ป.). “สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : อดีต ปัจจุบันและอนาคต”. [ออนไลน์]. จาก : www.dopatrang.go.th/datacenter/doc_download/iadttopic1.doc. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2559.
- เสรี พงศ์พิศ. (2555). “ปัญหาของระบอบประชาธิปไตย”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.chaoprayanews.com>. สืบค้น 10 กันยายน 2559.
- Cronbach Lee J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. New York : Harper and Row Publishers.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. **Dutch Journal of Educational Research**, 2, 49-60.
- Yamana, T. (1970). **Statistics : An introductory Analysis**. 2nd ed. Tokyo : John Weather – Hill.

Translated Thai References

- Anukul, N. (2015). Democracy promotion model using organizational culture of the secondary school students in the Northeast region. Ph.D., Cultural Science. Mahasarakham: Mahasarakham University. [In Thai]

- Department of Provincial Administration. (2012). **Handbook for Sub-district Headman and Village Headman**. Bangkok: Volunteer Defense Corps Printing. [In Thai]
- Chiangkun, W. (2007). "Principles of the Monarchy". [Online]. Accessible : [https: // witayakornclub wordpress.com/democratic/](https://witayakornclub.wordpress.com/democratic/). Search September14, 2016. [In Thai]
- Kannasut, K. (1999). **Statistics for Behavioral Science Research**. 3rd edition. Bangkok: Dan Suthakarn Printing. [In Thai]
- Kiewlee, K. (2012). "Elements of community leaders". [Online]. Available: [https: // www.L3nr.Org/posts/448872](https://www.L3nr.Org/posts/448872). Retrieved November 24, 2016. [In Thai]
- Pengsawat, V. (2008). **Research Methodology**. Bangkok: Suviriyasarn.
- Phongphis, S. (2012). "Problems of democracy". [Online]. Accessible: [http: // www.chaoprayanews.com](http://www.chaoprayanews.com). Retrieved September 10, 2016. [In Thai]
- Sinjaru, T (2010). **Research and Statistical Analysis with SPSS**. 11 edition. Bangkok: Business R & D. [In Thai]
- Wikipedia, the free encyclopedia. (2016). "History of Mueang Surin District". [Online]. Available: [https: //th.wikipedia. Org / wiki /](https://th.wikipedia.Org/wiki/). Retrieved December 29, 2016. [In Thai]
- Wiriyasawat, S. (2016). "Sub-district Headman and Village Headman: Past, Present and Future". [Online]. From: [www.dopatrang.go.th/datacenter/doc_download/ iadttopic1.doc](http://www.dopatrang.go.th/datacenter/doc_download/iadttopic1.doc). Retrieved November 14, 2016. [In Thai]

